

NAMIZNE SORTE VINSKE TRTE

Grozdje, tako namizno, kot grozdje za predelavo v vino je idealno in koristno za prehrano ljudi. Poleg vode vsebuje dva enostavna, lahko prebavljiva sladkorja glukozo in fruktozo, vinsko, jabolčno in citronsko kislino, lipide, rudninske snovi – kalij, železo, kalcij, fosfor, natrij, vitamine: tiamin – B1, riboflavin - B2, vitamin C, vitamin A, niacin in fenolne snovi. Zaradi idealne kemijske sestave je grozdje zelo koristno v prehrani ljudi, saj je lahko prebavljivo in zdravo. Primerno je kot sestavni del vsakodnevnega obroka ali za razne diete. Čas dozorevanja namiznega grozdja je dolg, saj ga tudi v naših razmerah lahko pridelujemo od konca julija pa do meseca oktobra.

Možnosti delitve namiznih sort je več. Poznana je skupina brez pešk – apirene sorte in številčnejša skupina s peškami. V svetovni pridelavi narašča zanimanje in sajenje sort brez pešk, pri nas pa sta se do sedaj pokazali kot zelo dobri sorti Perlette in Perlon. Poznana sorta brez pešk je tudi Sultanina, predvsem zaradi pridelave sušenega grozdja – rozin.

Druga možna delitev je glede na čas dozorevanja in tako je pripravljena tudi preglednica namiznih sort, ki so že preizkušene v naših pridelovalnih razmerah :

AURORA

Botanični opis:

Grozd je velik, piramidalen in masa je preko 300 g. Jagode so enakomerno razvite, debele, okrogle oblike in rumeno zeleno obarvane. Jagodno meso je sladko, muškata okusa in zelo dobro.

Agrobiotične lastnosti:

Je srednje bujne rasti

Čas zorenja: zadnja dekada julija, prva dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Aurora se je v naših razmerah pokazala kot najbolj zgodnja in zelo dobra sorta. Rodnost je zelo dobra, le v deževnih letih so težave s siva grozdno plesnijo in zato se priporoča škropljenje z botriticidi.

PERLETTE

Botanični opis:

Grozd je srednje velik, podolgovat, s številnimi jagodami. Masa grozdja v povprečju dosega manj kot okrog 280 g.

Jagode so rumene barve, okrogle, drobne, vendar kompaktne, hrustljave in zelo okusne. Jagode so brez pešk – to je apirena sorta - **sorta brez pešk**.

Agrobiotične lastnosti:

Sorta je bujne rasti.

Čas zorenja: zadnja dekada julija, prva dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Sorta je zelo rodna in sorazmerno obstojna. Kljub drobnim jagodam je zanimiva in jo priporočamo za sajenje, saj je brez pešk in zato primerna tudi za majhne otroke.

KARDINAL

Botanični opis:

Grozd je precej velik, podolgovat in razvejan, z redkimi jagodami, masa grozda presega 300 g, po nekaterih podatkih celo 500 g.

Jagode so srednje do debele, pogosto neizenačene velikosti in neenakomerno obarvane – od vijoličaste do temno rdeče barve, jagodno meso je hrustljivo, rahlo aromatično, sladko.

Agrobiotične lastnosti:

Je zelo bujna sorta, zanjo so primerne različne gojitvene oblike, priporočljivo je, da je grozdje čim bolj osvetljeno

Čas odganjanja: 1. ali 2. dekada aprila

Čas zorenja: 2. dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Za Kardinal velja, da je ena najboljših zgodnjih rdečih namiznih sort. Zahteva takojšnjo trgatavo, saj je grozdje slabo obstojno tako na trsu kot pri transportu. V naših razmerah so grozdi velikokrat neizenačeni in jagode neenakomerno dozorevajo, težava je tudi, ker se grozdje pogosto osipa.

MATILDA

Botanični opis:

Grozd je velik, podolgovato - cilindrične oblike, masa grozda presega 300 g, italijanski viri navajajo mase tudi med 700-800 g.

Jagode so debele, izenačene velikosti, rumeno – zeleno obarvane. Jagodno meso je hrustljivo, sočno in rahlo aromatičnega okusa, veliko jagod je brez pečk, čeprav ne sodi k sortam brez pečk.

Agrobiotične lastnosti:

Je bujna sorta, zanjo so primerne gojitvene oblike z daljšo rezjo šparonov in latniki.

Čas odganjanja: zgodaj - 1. dekada aprila

Čas zorenja: 2. dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Matilda je zelo rodna sorta in zato je priporočljivo redčenje grozdja. Ocenjujemo jo kot najboljšo zgodnjo namizno sorto, saj ima redne in velike pridelke, grozdje je obstojno, primerno za transport in tudi za skladiščenje.

KRALJICA VINOGRADA

Botanični opis:

Grozd je velik in podolgovat, masa grozda presega 400 g, italijanski viri navajajo mase med 500-600 g.

Jagode so debele do zelo debele, zlato rumeno obarvane. Jagodno meso je mesnato in muškata, sladkega okusa.

Agrobiotične lastnosti:

Je srednje bujna sorta, zanjo so primerne različne gojitvene oblike.

Čas odganjanja: zgodaj - 1. dekada aprila

Čas zorenja: 2. dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Kraljica vinograda je stara sorta, ki redno in dobro rodi. Grozdje je obstojno, primerno za transport in tudi za skladiščenje.

PERLON

Botanični opis:

Grozd je velik, običajno stožčast, prisekan, masa grozda povprečno 500 g. Jagode so srednje debele, rdeče – vijolično obarvane, z izrazitim poprhom. Jagodno meso je čvrsto in hrustljivo, nevtralnega okusa in **brez pešk**.

Agrobiotične lastnosti:

Je srednje bujna sorta.

Čas odganjanja: zgodaj - 1. dekada aprila

Čas zorenja: 3. dekada avgusta

Splošno priporočilo:

Perlton je rodna sorta, grozdje je zelo obstojno in ga lahko daljši čas obiramo, primerno je za transport in skladiščenje. Grozdje je privlačnega videza in brez pešk, primerno za svežo porabo in sušenje in brez dvoma je Perlton ena najbolj zanimivih apirenih sort.

RDEČA ŽLAHTNINA

Botanični opis:

Grozd je srednje velik, njegova masa pa v povprečju nekoliko manjša od ostalih namiznih sort. Jagode so srednje debele, rdeče obarvane, dobrega okusa.

Agrobiotične lastnosti:

Je bujna sorta.

Čas zorenja: 3. dekada avgusta,

Splošno priporočilo:

Rdeča žlahtnina, poznan tudi kot Gutedel roter in Chasselas rosso je poznana kot namizna in vinska sorta. Je rodna sorta, manj pa je primerna za transport in je slabše obstojna v hladilnici.

MICHELE PALIERI

Botanični opis:

Grozd je zelo velik, izrazito podolgovat in raztresen, masa grozda v povprečju dosega 420 g, po italijanskih virih tudi 800 g. Jagode so zelo velike in debele, temno modre - vijolične barve s poprhom. Jagodno meso je čvrsto, trdo, sladkega in nevtralnega okusa.

Agrobiotične lastnosti:

Je bujna sorta, primerna za gojitvene oblike s srednjo dolgo rezjo.

Čas odganjanja: 2. dekada aprila

Čas zorenja: 1. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Grozdje je izjemno lepo in privlačno za potrošnike, prav tako je primerno za transport in skladiščenje.

SULTANINA

Botanični opis:

Grozd je srednje velik, podolgovat. Jagode so drobne do srednje debele, jajčaste oblike, zlato rumene obarvane. Jagodno meso je hrustljivo, dobrega, sladkega okusa in **brez pešk**.

Agrobiotične lastnosti:

Je zelo bujna sorta z močno rastjo in zato primerna za gojitvene oblike z dovolj prostora in za dolgo rez.

Čas odganjanja: konec marca

Čas zorenja: 2. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Sultanina - Thompson seedless je stara sorta iz Anatolije, razširjena v Sredozemlju in ostalih deželah. V naših pridelovalnih razmerah je sorta včasih izmenična ali slabo rodna, kar je lahko posledica tudi prevelike bujnosti oz. neskladja med rastjo in pridelkom. Ker je sorta apirena je primerna za prehrano, sušenje in sokove.

MUŠKAT HAMBURG

Botanični opis:

Grozd je velik, piramidalen, masa grozda presega 350 g, jagode so srednje debele, temno vijolične barve, jagodno meso je mehko, sladko in muškatego okusa.

Agrobiotične lastnosti:

Je bujna sorta, primerna za različne gojitvene oblike.

Čas odganjanja: 2. dekada aprila

Čas zorenja: 2. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Sorta je dobrega okusa, vendar ne najboljše za transport in skladiščenje. V naših pridelovalnih razmerah grozdje velikokrat neenakomerno dozoreva in jagode so neizenačene debeline in obarvanosti.

RIBIER - ALPHONSE LAVALEÉ

Botanični opis:

Grozd je velik, podolgovat in njegova masa je okrog 350 g. Jagode so zelo debele, temno modre barve s poprhom. Jagodno meso je hrustljivo, sočno in sladko.

Agrobiotične lastnosti:

Je bujna sorta, zanjo so primerne vse gojitvene oblike in krajša rez.

Čas odganjanja: 2. dekada aprila

Čas zorenja: 2. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Ribier je trpežna, dobra in rodna sorta. Njena edina pomanjkljivost je nekoliko neenakomerno dozorevanje.

RIBOL

Botanični opis:

Grozd je srednje velik, stožčast, njegova masa je 300 g. Jagode so srednje debele, modro vijolične barve. Jagodno meso je hrustljivo, dobrega okusa.

Agrobiotične lastnosti:

Je zelo bujna sorta.

Čas odganjanja: 2. dekada aprila

Čas zorenja: 3. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Ribol je dobra, trpežna sorta, odporna na sivo grozdno plesen. Primerna je za skladiščenje in transport.

MUŠKAT ITALIJA - ITALIA

Botanični opis:

Grozd je velik, piramidalen in raztresen, njegova masa je 500 – 600 g. Jagode so debele in zelo debele, zlato rumene barve. Jagodno meso je hrustljivo in sočno, sladkega, rahlo muškarnega okusa

Agrobiotične lastnosti:

Je zelo bujna sorta, zahteva dolgo rez. Občutljiva je za oidij.

Čas odganjanja: 2. dekada aprila

Čas zorenja: 3. dekada septembra

Splošno priporočilo:

Italia je zelo rodna sorta, primerna za transport in skladiščenje in zaradi privlačnega videza in dobrega okusa priljubljena med potrošniki in najbolj razširjena namizna sorta v Italiji. V naših razmerah pozno in neenakomerno dozoreva, zato zahteva tople, dobre lege in dobro zaščito pred oidijem in sivo grozdno plesnijo.

Poleg opisanih sort, poznamo še množico namiznih sort. Omenjam še nekaj, ki jih sadimo tudi pri nas, vendar so manj razširjene in slabše poznane:

Beograjska rana – bela, zgodnja namizna sorta, zori konec julija, začetek avgusta

Čabski biser – zori v 1. dekadi avgusta, grozd je majhen, zeleno rumene barve, slabše rodna sorta

Bela žlahtnina – zori v 2. - 3. dekadi avgusta, jagode so rumeno – zeleno obarvane, drobne do srednje velike

Afus ali – stara namizna sorta, njen izvor je v Mali Aziji, grozdje je rumeno – zelene barve, zori v drugi polovici septembra ali v začetku oktobra, primerna za tople lege

Ora – nova francoska sorta, še nepoznana v naših razmerah, po dostopnih podatkih zori konec julija, začetek avgusta, grozd je podolgovat, jagode srednje debele, zlato rumeno obarvane

Prima – nova francoska sorta, zori konec julija, začetek avgusta, grozdje je temno modro obarvano, jagode so debele in privlačne, sorta je dobro rodna

Victoria - zori sredi avgusta, grozd je velik, jagode debele, rumeno obarvane, razširjena sorta v zadnjih letih v Italiji

Red globe – pozna sorta, zori konec septembra - začetek oktobra, zato manj primerna za naše razmere, velik grozd, rdeče obarvane jagode.

Za namizne sorte priporočamo gojitvene oblike, kjer lahko pustimo pri zimski rezi srednje dolge ali dolge šparone in ki omogočajo takšno rast, da je grozdje lepo razporejeno – različni latniki in gojitvena oblika »lira«. V primerjavi z vinskimi sortami zahtevajo namizne sorte več poletne rezi – krajšanje mladik, odstranjevanje listov in redčenje grozdja pri rodni sortah. Priporočamo dodatno gnojenje, saj so pridelki namiznih sort tudi dvakrat večji od pridelkov vinskih sort. Za vse namizne sorte je obvezen ukrep škropljenje proti sivi grozdni plesni. Priporočljiv ukrep je namakanje ali zalivanje v fazi od oplodnje do zaključka debelitve jagod.

Tekst in fotografije:

Andreja Škvarč univ.dipl.inž.agr.

KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica